

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

Кафедра дошкільної і початкової освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор НН ІПП

Світлана КОНДРАТЮК

25 січня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вікова та педагогічна психологія

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 012 Дошкільна освіта

013 Початкова освіта

016 Спеціальна освіта (016.02 Олігофренопедагогіка)

Мова навчання українська

Погоджено науково-методичною
комісією ННІПП
25 січня 2023 р.

Голова _____

Юлія БОНДАРЕНКО

доктор педагогічних наук, професор

Суми – 2023

Розробник: Парфілова Світлана Леонідівна, кандидат педагогічних наук,
доцент, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри дошкільної і
початкової освіти

Протокол № 7 від « 25» січня 2023 р.

Завідувач кафедри

Наталія ПАВЛУЩЕНКО
кандидат педагогічних наук, доцент

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
1-й		1-й	
Семестр			
2-й		2-й	
Лекції			
18 год.		4 год.	
Практичні, семінарські			
22 год.		4 год.	
Самостійна робота			
78 год.		110 год.	
Консультації:			
2 год.		2 год.	
Вид контролю: екзамен			
Загальна кількість годин – 120			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Вікова та педагогічна психологія» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 012 «Дошкільна освіта», 013 «Початкова освіта», 016 «Спеціальна освіта (олігофренопедагогіка)».

Програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати студент відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Вікова та педагогічна психологія», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

«Вікова та педагогічна психологія» є складовою частиною дисциплін психолого-педагогічного циклу нормативного блоку. Її вивчення передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки висококваліфікованих фахівців, зокрема: опанування системою знань про закономірності психічного розвитку та становлення особистості на різних етапах її життя.

Метою викладання навчальної дисципліни є забезпечення майбутніх педагогів теоретичними знаннями з основ вікової та педагогічної психології; озброєння студентів знаннями психологічних закономірностей розвитку особистості на різних етапах онтогенезу; ознайомлення студентів із знаннями щодо закономірностей та особливостей навчання і виховання, а також здійснення практичної підготовки студентів для роботи з людьми різних вікових категорій.

Завдання курсу:

1. Ознайомити слухачів з основами поняттями, принципами, концепціями вікової та педагогічної психології.

2. Висвітлити специфіку психічного розвитку людини на різних етапах онтогенезу, підходи до періодизації психічного розвитку особистості та основні психологічні закономірності процесу навчання та виховання.

3. Виробити у студентів ряд умінь та навичок застосування набутих знань у практичних сферах своєї діяльності, активізувати особистісний та творчий потенціал майбутнього фахівця.

Програмою курсу «Вікова та педагогічна психологія» для освітнього ступеня «Бакалавр» передбачено лекційні, практичні заняття та різні форми самостійної роботи.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Курс «Вікова та педагогічна психологія» передбачає тісний зв'язок з дисциплінами: «Загальна психологія», «Соціальна психологія», «Історія психології», «Основи психоконсультації та психокорекції», «Психологія особистості», «Психологія загальна», «Основи педагогіки зі вступом до спеціальності», «Історія педагогіки», «Теорія та методика виховання», «Основи психодіагностики», «Філософія».

3. Результати навчання за дисципліною***Інтегральна компетентність***

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі дошкільної, початкової, корекційної освіти з розумінням відповідальності за свої дії.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-4. Здатність працювати в команді.

ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організувати їхню пізнавальну діяльність.

СК-5. Здатність до проектування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів початкової освіти.

СК-11. Здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства.

СК-13. Здатність здійснювати виховну діяльність в позакласній роботі відповідно до культурних надбань нації загалом, регіону зокрема та інтересів, потреб особистості; здатність до планування, проектування й організації позакласних виховних заходів.

СК-14. Здатність до самоаналізу, самовдосконалення та підвищенню якості професійної діяльності.

Програмні результати навчання

ПР-01. Організувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ПР-02. Управляти складною професійною діяльністю та проєктами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.

ПР-06. Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

ПР-07. Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПР-08. Організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.

ПР-09. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими учнями результатами.

ПР-11. Використовувати в освітній практиці різні прийоми формувального, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами.

ПР-12. Збирати, інтерпретувати та застосовувати дані у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності.

ПР-13. Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.

ПР-14. Організовувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно, проєктувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.

ПР-15. Забезпечувати індивідуальний і диференційований розвиток здобувачів початкової освіти з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.

ПР-16. Здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу.

ПР-17. Організовувати та здійснювати виховну діяльність в позакласній роботі з урахуванням культурних надбань регіону й інтересів і потреб особистості.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерії оцінювання знань запланованих програмних результатів навчання

Оцінка «відмінно» (рівень досягнень А). Студент відповідно до програми виявив всебічні, системні й глибокі знання навчального матеріалу, володіє відомостями з основної і додаткової літератури, сформулював повні відповіді на всі поставлені запитання, виявив креативність та уміння творчого застосування набутих теоретичних знань для вирішення практичних завдань. Студент має загальний високий рівень ерудиції та культури мови, здатний до самостійного поповнення надбаних знань і умінь у процесі подальшої навчальної роботи та професійної діяльності.

Оцінка «дуже добре» (рівень досягнень В). Студент міцно засвоїв програмний матеріал, вміє логічно і послідовно його викласти, має повні та системні знання з дисципліни, точно формулює означення й правила, не допускає істотних помилок у відповідях на запитання, вільно оперує навчальним матеріалом з дисципліни, знає наукову й довідкову літературу, має здатність до самостійного поповнення та оновлення знань.

Оцінка «добре» (рівень досягнень С). Студент виявив системні й глибокі знання навчального матеріалу, володіє відомостями з основної літератури, виявив уміння застосування набутих теоретичних знань для вирішення практичних завдань, глибоко розуміє матеріал. Знання студента з окремих тем мають неповний характер, немає достатньої самостійності в аргументації відповідей, у відповідях він допускає недоліки, які може самостійно виправити.

Оцінка «задовільно» (рівень досягнень D). Студент виявив знання основного навчального матеріалу в необхідному для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності обсязі, виявив поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, давав неповні відповіді на поставлені запитання із застосуванням певних штамтів, виявив уміння репродуктивного вирішення практичних завдань, у процесі їхнього виконання допускав суттєві помилки, які міг усунути лише за допомогою викладача.

Оцінка «достатньо» (рівень досягнень E). Студент виявив знання навчального матеріалу в мінімальному обсязі, необхідному для подальшого навчання та професійної діяльності, володіє обмеженими відомостями з основної літератури, виявив обмежені уміння репродуктивного вирішення практичних завдань, порушував послідовність у викладенні навчального матеріалу, неправильно формулював значну частину положень, допускав помилки у відповідях, частину з яких після вказівок і зауважень викладача не міг самостійно виправити.

Оцінка «незадовільно» (рівень досягнень FX). Студент не засвоїв переважної частини програмного матеріалу, має поверхове, фрагментарне уявлення про дисципліну, допускав принципові помилки при виконанні передбачених програмою завдань, на більшість запитань не давав відповіді, не здатний використати наявні знання під час виконання простих практичних завдань, але спроможний самостійно доопрацювати програмний матеріал і підготуватися до повторного складання екзамену.

Оцінка «неприйнятно» (рівень досягнень F). Студент не опанував навчальним матеріалом, не має знань із більшої його частини, не дає відповіді на більшість поставлених завдань, не спроможний самостійно опанувати програмним матеріалом і потребує повторного вивчення дисципліни.

Студентам, які бажають отримати більш високу оцінку, надається можливість проведення повторного або додаткового контролю з окремих тем до початку екзаменаційної сесії.

Методи оцінювання запланованих програмних результатів навчання

Система оцінювання запланованих програмних результатів навчання включає такі види контролю:

- *поточний:* здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних та практичних занять;
- *рубіжний:* проводиться за відповідний розділ (змістовий модуль) і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання студента після вивчення логічно завершеної частини дисципліни;
- *семестровий:* проводиться у формі екзамену та враховує результати оцінювання засвоєння студентом всіх компонентів навчального матеріалу.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда;
- письмового контролю: письмові роботи, тестовий контроль;
- самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Розподіл балів

Поточний контроль													Підс. Контр.	Сума
РОЗДІЛ 1						РОЗДІЛ 2								
Т. 1.1	Т. 1.2	Т. 1.3	Т. 1.4	Т. 1.5	Т. 1.6	М.к.	Т. 2.1	Т. 2.2	Т. 2.3	Т. 2.4	Т. 2.5	М.к.	25	100
Поточний контроль, у т.ч. самост. роб.														
5	5	5	5	5	5	10	5	5	5	5	5	10		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: іспит, тестування, творчі завдання, презентації результатів виконаних завдань, оцінка самостійної роботи бакалаврів.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ I. Теоретичні основи вікової психології

Тема 1.1. Вікова психологія як наука

Предмет і завдання вікової психології. Виникнення та розвиток вікової психології. Методологічні основи вікової психології. Сучасний стан розвитку вікової психології. Методи вікової психології та їх використання в управлінні освітнім процесом. Лонгитюдний метод та його застосування у віковій психології. Зв'язок вікової психології з іншими науками.

Тема 1.2. Загальна характеристика онтогенезу людської психіки

Загальне поняття про психічний розвиток. Основні теорії психічного розвитку. Біогенетичні підходи до дослідження психіки дитини. Психоаналітичні теорії психічного розвитку. Теорія соціального наочіння. Когнітивний підхід (Ж. Піаже). Концепція

діалектичного характеру розвитку Г. С. Костюка. Теорія розвитку вищих психічних функцій Л. С. Виготського. Періодизація вікового розвитку Д. Б. Ельконіна. Проблема рушійних сил психічного розвитку. Біологічні та соціальні фактори психічного розвитку. Основні підходи до проблеми співвідношення розвитку та навчання. Закономірності психічного розвитку. Основні механізми зміни вікових періодів розвитку. Сенситивні періоди розвитку різних психічних властивостей. Поняття про провідні види діяльності та їх значення для психічного розвитку. Вікова періодизація психічного розвитку. Критерії визначення основних періодів індивідуального психічного розвитку.

Тема 1.3. Психологія розвитку дитини від народження до вступу в школу

Психічний розвиток дитини в немовлячому віці та його значення для наступного етапу розвитку особистості. Характеристика періоду новонародженості. Провідна діяльність у немовлячому віці. Новоутворення у немовлячому віці. Криза першого року життя та її характеристика. Психологічна характеристика дитини раннього віку. Соціальна ситуація розвитку дитини раннього віку. Особливості провідної діяльності дитини в ранньому віці. Характеристика новоутворень у ранньому дитинстві. Розвиток мовлення у дітей раннього віку. Психологічний аналіз кризи трьох років. Особливості спілкування дитини раннього віку. Розвиток емоційно-вольової сфери у дітей раннього віку. Соціальна ситуація розвитку дошкільника. Особливості розвитку психічних функцій у дошкільному віці. Сюжетно-рольова гра та її особливості в дошкільному віці. Характеристика кризи дошкільного віку. Особливості розвитку пізнавальних процесів дошкільника. Специфіка спілкування в дошкільному віці. Розвиток моральних почуттів у дошкільному віці.

Тема 1.4. Психологічні особливості молодшого школяра

Анатомо-фізіологічні особливості дитини молодшого шкільного віку. Загальні психологічні особливості молодших школярів. Психологічна готовність до школи. Особливості формування самосвідомості дитини молодшого шкільного віку. Характерні особливості навчальної діяльності. Розвиток пізнавальних процесів у молодших школярів. Новоутворення в молодшому шкільному віці. Особливості формування емоційно-вольової сфери особистості молодшого школяра. Характеристика кризи молодшого шкільного віку.

Тема 1.5. Психологія особистості підлітка

Загальна характеристика підліткового віку. Соціальна ситуація особистісного розвитку сучасного підлітка. Розвиток вищих психічних функцій у підлітковому віці. Психологічна характеристика кризи підліткового віку. Характеристика новоутворень у підлітковому віці. Особливості провідної діяльності в підлітковому віці. Специфіка взаємовідносин і спілкування підлітків з дорослими і однолітками. Особливості розвитку самосвідомості в підлітковому віці. Причини виникнення афекту неадекватності. Особливості навчальної діяльності в підлітковому віці.

Тема 1.6. Психологія ранньої юності

Соціальна ситуація розвитку в ранньому юнацькому віці. Розумовий розвиток у старшому шкільному віці. Самосвідомість та її розвиток у ранній юності. Міжособистісні стосунки в ранньому юнацькому віці. Новоутворення в ранньому юнацькому віці. Проблема сенсу життя в ранньому юнацькому віці. Криза раннього юнацького віку. Формування ціннісних орієнтацій і світогляду в ранньому юнацькому віці.

Розділ II. Загальні питання педагогічної психології.

Загальні питання психології виховання і навчання. Психологія вчителя.

Тема 2.1. Педагогічна психологія як галузь психологічної науки

Предмет і завдання педагогічної психології як науки. Виникнення і розвиток педагогічної психології. Методологічні основи педагогічної психології. Основні напрямки і сучасний стан

розвитку педагогічної психології. Основні розділи педагогічної психології. Методи педагогічної психології.

Тема 2.2. Психологія навчання

Поняття про навчання та його психологічні механізми. Теорії навчання. Класифікація навчання. Моделі навчання. Основні характеристики навчальної діяльності. Фактори, що впливають на навчальну діяльність. Управління процесом навчання.

Психологічні основи розвиваючого навчання. Психологічні основи диференціації та індивідуалізації навчання. Типи мислення та умови їх формування у процесі навчання. Рівні проблемно-евристичного навчання та можливості його здійснення в сучасній школі. Психологічний аналіз уроку.

Тема 2.3. Психологія учіння

Учіння як діяльність. Види учіння та структура навчальної діяльності учнів. Уявлення про мотивацію учіння. Засвоєння навчального процесу — центральна ланка навчальної діяльності учнів. Особливості опанування учнями навчальної діяльності. Вміння самостійно вчитися. Теорія П. Я. Гальперіна про поетапне формування розумових дій як механізм інтеріоризації. Типи учіння та орієнтувальна основа діяльності. Основні характеристики процесу засвоєння знань. Уявлення про мотивацію учіння. Специфіка навчальної мотивації та особливості її формування. Неуспішність, її причини та запобігання.

Тема 2.4. Психологія виховання

Загальне поняття про психологію виховання. Предмет і завдання психології виховання. Особистість як мета, об'єкт і суб'єкт виховання. Психологія виховання як психологічне обґрунтування педагогічно доцільних умов розвитку особистості. Психологічні механізми та етапи формування властивостей особистості. Структура особистості та необхідність її врахування у процесі виховання. Вікові аспекти виховання та індивідуальний підхід. Психологічні аспекти виховання дітей з асоціальною поведінкою. Поняття про моральність. Вчинок як вияв моральності. Види вчинків. Показники та критерії вихованості особистості. Психологічні основи формування моральної свідомості та поведінки особистості у сучасних умовах.

Тема 2.5. Психологія педагогічної діяльності та особистості вчителя

Загальна характеристика педагогічної діяльності. Здібності в структурі суб'єкта педагогічної діяльності та їх розвиток. Характеристика основних функцій і педагогічних умінь. Психологічні вимоги до особистості педагога. Стили педагогічного спілкування та педагогічної діяльності. Поняття про педагогічну майстерність і педагогічну культуру. Психологічні аспекти виявлення, вивчення, узагальнення провідного педагогічного досвіду. Психологічні проблеми педагогічного оцінювання.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р
Розділ I. Теоретичні основи вікової психології												
Тема 1.1. Вікова психологія як наука	10	2	2			6	10	-				10
Тема 1.2. Загальна характеристика онтогенезу людської психіки	10	2	2			6	10	-				10
Тема 1.3. Психологія розвитку дитини від народження до вступу в школу	12	2	2			8	10	-				10
Тема 1.4. Психологічні особливості молодшого школяра	12	2	2			8	12	2				10
Тема 1.5. Психологія особистості підлітка	11	1	2			8	10	-				10
Тема 1.6. Психологія ранньої юності	11	1	2			8	10	-				10
Розділ II. Загальні питання педагогічної психології. Загальні питання психології виховання і навчання. Психологія вчителя.												
Тема 2.1. Педагогічна психологія як галузь психологічної науки		2	2			6	10					10
Тема 2.2. Психологія навчання		2	2			8	12	2				10
Тема 2.3. Психологія учіння		1	2		2	8	12		2			10
Тема 2.4. Психологія виховання		1	2			6	12		2			10
Тема 2.5. Психологія педагогічної діяльності та особистості вчителя		2	2			6	12				2	10
Усього годин:	120	18	22		2	78	120	4	4		2	110

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Вікова психологія як наука	2	
2.	Загальна характеристика онтогенезу людської психіки	2	
3.	Психологія розвитку дитини від народження до вступу в школу	2	

4.	Психологічні особливості молодшого школяра	2	
5.	Психологія особистості підлітка	2	
6.	Психологія ранньої юності	2	
7.	Педагогічна психологія як галузь психологічної науки	2	
8.	Психологія навчання	2	
9.	Психологія учіння	2	2
10.	Психологія виховання	2	2
11.	Психологія педагогічної діяльності та особистості вчителя	2	
Разом		22	4

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук. Вікова і педагогічна психологія. 2-е вид., допов. Київ: Каравела, 2009. 400 с.
2. Г. С. Костюк. Вікова психологія. Київ: Рад. шк., 1996. 269 с.
3. Заброцький М. М. Вікова психологія. К.: МАУП, 2013. 89 с.
4. Кугішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія : (курс лекцій) : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. М-во освіти і науки України, Ін-т соц. робота та упр. НПУ ім. М. П. Драгоманова. Київ: Центр навч. л-ри, 2011. 128 с.
5. Павелків Р. В. Дитяча психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Академвидав, 2014. 432 с.
6. Павелків Р. В. Педагогічна психологія: (теоретичні концепції та практикум) : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Рівне, 20013. 297 с.
7. Поліщук В. М. Вікова та педагогічна психологія. Суми, 2007. 330 с.

Додаткові:

1. Богуш А. М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років: монографія. Київ: Слово, 2004. 374 с.
2. Боришевский М. И. Психологические особенности самосознания подростков. Київ, 1981. 342 с.
3. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. Київ: Рад. шк, 1989. 608 с.
4. Крэйг Г. Психология развития. СПб.: Питер, 2010. 992 с.
5. Кузьменко В. У. Розвиток індивідуальності дитини 3-7 років: монографія. Київ:НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2005. 354 с.
6. Павелків Р. В. Короткий довідник з дитячої психології. Рівне, 2008. 55 с.

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою)

До навчальної дисципліни «Вікова та педагогічна психологія» розроблено дистанційний курс для студентів денної і заочної форм навчання відповідно. Розміщені на сайті дистанційного навчання Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка.

Курс доступний для перегляду тільки зареєстрованим користувачам.

Інформаційні ресурси

1. Сайт Міністерства освіти і науки України / Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>.
2. Сайт Верховної Ради України / Режим доступу : <http://rada.gov.ua>.
3. Сайт Кабінету Міністрів України / Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.
- 4 Сайт Національної Академії Наук України / Режим доступу: <http://www.nas.gov.ua>.
5. Сайт Національної Академії Педагогічних Наук України / Режим доступу: <http://www.naps.gov.ua>.
6. Сайт Національної бібліотеки ім. В. І. Вернадського / Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.
7. Павелків Р. С. Дитяча психологія [Електронний ресурс] : навч. посіб. К. : «Центр навчальної літератури», 2004. 272 с. Режим доступу: <http://www.share.net.ua/forum/index.php>
8. Савчин М. В. Вікова психологія [Электронный ресурс] / М. В. Савчин. М. : «Рефл-бук», К. : «Ваклер», 2001. 320 с. Режим доступу: http://bookap.info/psyanaliz/rodzhers_klientotsentrirovannaya_terapiya/load/fb2.sht